

ZICHT OP DE WEG

LUCAS 18,35-43

INLEIDING

Wie zich met het verhaal van de genezing van de blinde bezighoudt, wil nog wel eens terecht komen in het dilemma ‘echt’ in de betekenis van fysiek, blind zijn óf spiritueel blind zijn. D. Hamm ziet geen tegenstelling, hij meent dat het gebruik van het fysieke zien in antiek-religieuze literatuur een metafoor is voor spiritueel inzicht¹. Op dezelfde wijze moet naar inzicht van Hamm ook het blind zijn van de *tuflos* (‘blinde’) in Lucas 18,35-43 begrepen worden². De focus, zo Hamm, is hier op ‘Jesus as *enabler* of vision’, maar tot welk (in)zicht de blinde komt, wordt niet duidelijk³. Het kan niet zijn dat hem de ogen worden geopend wie Jezus is⁴, want dat laat hij al horen, terwijl hij nog blind is⁵. De oplossing moet dan ook in een andere richting gezocht worden. Het verdient in dat verband aanbeveling om aan het begin (v. 35b) en het slot (v. 43a-b) van het wonder aandacht te schenken. Maar dat betekent niet dat we voorbijgaan aan de verzen daartussen (vv. 36-42). We beginnen evenwel bij het begin: het afbakenen van de tekst. Nadat we aandacht hebben geschonken aan de opbouw van de passage en de belangrijkste betekenislijnen op een rij gezet, kijken we naar de beginsituatie van de blinde en naar het slot en bezien welke stappen daartussen gezet worden die naar deze verandering toe leiden. Aan het slot doen we een voorstel wat het springende punt van deze blindheid en de opheffing daarvan is⁶.

TEKSTAFBAKENING

De passage vangt aan met de zinswending ‘En het gebeurde’ (v. 35a). Met deze woorden vangt Lucas vaker een nieuwe grotere verhaaleenheid aan⁷. Deze zinswending wordt vaak gevolgd door een inhoudelijke *tijdsbepaling*: *en toi* + het (hele) werkwoord (1,8; 3,21; 5,1.12; 6,1; 9,18.29.33.51; 10,38; 11,1.27; 14,1; 17,11.14; 18,35; 19,15; 24,4.15.30.51), zoals ook hier het geval is.

Deze scène kent een nieuwe *plaatsaanduiding*: Jericho. De laatste plaatsaanduiding vonden we aan het begin (17,11) van de vorige verhaaleenheid (17,11-18,34). Toch is deze stad geen plaats van handeling. Lucas spreekt namelijk van *engizein eis Jericho*. Hebben we in *engizein* met een werkwoord van locatie (‘nabij zijn’) van doen of met een werkwoord van beweging

¹ D. HAMM, *Sight to the Blind: Vision as Metaphor in Luke*, in *Bib* 67 (1986) 457-477.

² Dat geldt ook voor Ch. HARTSOCK, *Sight and Blindness in Luke-Acts. The Use of Physical Features in Characterization* (BIS, 94), Leiden, 2008, p. 184; R.A. CULPEPPER, *Seeing the Kingdom of God: The Metaphor of Sight in the Gospel of Luke*, in *CTM* 21/6 (1994) 434-443, maar in zijn bespreking van Lucas 18,35-43 (pp. 437-440) laat hij het metaforisch karakter van het zien/de blindheid toch niet zien.

³ HAMM, *Sight to the Blind*, p. 458.

⁴ Cf. HAMM, *Sight to the Blind*, p. 463: ‘The true disciple is one who “sees” who Jesus really is and thereby enabled to follow.’

⁵ Dezelfde kritiek heeft ook S.J. ROTH, *The Blind, the Lame and the Poor. Character Types in Luke-Acts* (JSNT Sup. Series, 144), Sheffield, 1997, p. 201 (zie ook n. 125).

⁶ Hoe boeiend ook, we gaan voorbij aan de vraag wat Lucas precies doet met zijn bron (Mar. 10,46-52), zie daarvoor U. BUSSE, *Die Wunder des Propheten Jesus. Die Rezeption, Komposition und Interpretation der Wundertradition im Evangelium des Lukas* (FzB, 24), Stuttgart, 1977, pp. 327-334; T.A. BROOKINS, *Luke’s Use of Mark as Paraphrase: Its Effects on Characterization in the ‘Healing of Blind Bartimaeus’ Pericope* (Mark 10.46-52/Luke 18.35-43), in *JSNT* 34/1 (2011) 70-89.

⁷ Zie N.A. RIEMERSMA, *Aan de dode een wonder gedaan. Een exegetisch-hermeneutische studie naar de dodenopwekking in Lucas 7,11-17 in relatie tot 1 Koningen 17,17-24 en Vita Apollonii IV,45* (ACEBT Sup. Series, 14), Bergambacht, 2016, pp. 108.113.

(‘naderen’)⁸? S.E. Porter meent dat we hier te maken hebben met een werkwoord van locatie. De constructie *en toi engizein auton eis Iericho* vertaalt hij als volgt: ‘when he was in the vicinity of Jericho’⁹. Lucas zou in dat geval – naar mijn idee – een andere constructie gebruikt hebben: *en toi einai auton engus Iericho* ‘(terwijl hij dichtbij Jericho was)’ (vgl. 19,11 *dia to engus einai Ierousalèm auton*, ‘omdat hij dichtbij Jeruzalem was’). Wij zijn van mening, niet in het minst vanwege de aanwezigheid van het voorzetsel *eis* dat de richting van *engizein* aanduidt, dat het hier om een werkwoord van beweging gaat¹⁰. Liever dan met ‘naderen’ zou ik dit verbum willen vertalen met ‘dichtbij komen’¹¹, vergelijk 19,1 waar *engus* de betekenis heeft van ‘dichtbij’.

De scène kent buiten Jezus en de menigte rondom hem een *verhaalpersonage* die alleen in deze scène voorkomt: een blinde. Het gaat om een nieuw verhaalpersonage in het Lucasevangelie. De verteller typeert hem aan het begin in zijn tekort en nood (v. 35b). Aan het slot lezen we dat zijn tekort opgeheven is en zijn nood gelenigd (v. 43a-b). Er mag dan aan het eind van de scène van hem gezegd worden dat hij Jezus volgde, als afzonderlijk individu komen we hem in het vervolg niet meer tegen.

Lucas eindigt scènes een groot aantal malen met verheerlijking/lofverheffing (2,20; 5,25.26; 7,16.18; 13,13; 17,15.18; 23,47). Dat gebeurt ook aan het slot van deze scène (vv. 43b.c). Het gebeuren brengt de betrokkene tot verheerlijking van God (v. 43b), de mensen daaromheen geven God lof (v. 43c) (vgl. 5,26).

Dat zich in 19,1 een volgende scène aandient, blijkt uit het feit dat we met een plaatsverandering van doen hebben. In 18,35 was sprake van Jezus die dichtbij Jericho was gekomen, in 19,1 horen we in een bijzin dat hij Jericho binnengaat (*eiselthón*) en in de hoofdzin dat hij door de stad heentrekt (*dièrcheto*). In deze aansluitende scène (19,1-27) is opnieuw sprake van Jezus en de menigte, maar is er een ander verhaalpersonage met wie het tot een ontmoeting komt: Zacheüs.

VERTALING

- 35a En het gebeurde toen hij dichtbij Jericho kwam
 b dat een blinde langs de weg zat, bedelend.
 36a Toen hij een menigte die op doorreis was hoorde,
 b deed hij navraag wat dat mocht zijn.
 37a Zij berichtten hem dat Jezus de Nazoreeër voorbijging.
 38a En hij riep,
 b zeggend:
 c ‘Jezus, zoon van David,
 d ontferm u over mij!’
 39a En de voorlopers bestrafden hem
 b opdat hij zou zwijgen.
 c Deze schreeuwde des te meer:
 d ‘Zoon van David,
 e ontferm u over mij!’
 40a Jezus, die stil was gaan staan,

⁸ Dat is de vraag van het artikel van S.E. PORTER, “In the Vicinity of Jericho”: Luke 18:35 in the Light of its Synoptic Parallels, in *BBR* 2 (1992) 91-104, spec. p. 95.

⁹ PORTER, “In the Vicinity of Jericho”, p. 104.

¹⁰ Het is de eerste keer in Lucas-Handelingen dat *engizein* (‘naderen’, ‘dichtbij komen’) gevolgd wordt door het voorzetsel *eis* (zie verder Luc. 19,29; 24,18). Veel vaker wordt *engizein* gevolgd door een dativus: Luc. 7,12; 15,1.25; 22,47; Hand. 9,3; 10,9; 22,6.

¹¹ Cf. B.B. BRUEHLER, *A Public and Political Christ. The Social-Spatial Characteristics of Luke 18:35-19:43 and the Gospel as a Whole in Its Ancient Context* (PTMS, 157), Eugene, 2011, p. 167: ‘... ἐγγίζω connotes proximity (location) in conjunction with motion ..’

- b beval dat hij bij hem gebracht werd.
 c Terwijl hij dichtbij kwam,
 d bevroeg hij hem:
 41a ‘Wat aan u wilt u dat ik doen zal?’
 b Hij zei:
 c ‘Heer,
 d dat ik zicht krijg.’
 42a En Jezus zei hem:
 b ‘Krijg zicht.
 c Uw geloof heeft u gered.’
 43a En onmiddellijk kreeg hij zicht.
 b En hij volgde hem, God verheerlijkend.
 c En al het volk, dat het gezien had, gaf aan God lof.

DE BETEKENISLIJNEN VAN LUCAS 18,35-43

Er zijn drie betekenislijnen te noteren¹²:

De *eerste* en meest belangrijke is die van het zien: ‘blinde’ (v. 35b), ‘zicht krijgen’ (vv. 41d.42b.43a) en ‘zien’ (v. 43c).

Het aantal verschillende werkwoorden van (niet) spreken – de *tweede* betekenislijn – mag opvallend heten: ‘navraag doen’ (v. 36b), ‘berichten’ (v. 37), ‘roepen’ (v. 38a), ‘bestrafen’ (v. 39a), ‘zwijgen’ (v. 39b), ‘schreeuwen’ (v. 39c), ‘zeggen’ (vv. 38b.41b.42a), ‘verheerlijken’ (v. 43b) en ‘lof geven’ (v. 43c). Tot hetzelfde semantische veld behoort het ‘horen’ (v. 36a).

De *derde* betekenislijn is die van de beweging, respectievelijk niet beweging. Ook hiervan geldt dat de passage opmerkelijk veel werkwoorden van (niet) beweging kent: ‘dichtbij komen’ (vv. 35a.40c), ‘zitten’ (v. 35b), ‘op doorreis zijn’ (v. 36a), ‘voorbijgaan’ (v. 37), ‘voorlopen’ (v. 39a), ‘stil gaan staan’ (v. 40a), ‘brengen’ (v. 40b) en ‘volgen’ (v. 43b)¹³.

Met betrekking tot de laatste twee betekenislijnen is een vergelijkbaar patroon te zien in een ander wonderverhaal (7,1-10)¹⁴. Het verschil zit daarin dat in Lucas 7,1-10 het *horen* en in Lucas 18,35-43 het *zien* centraal staat.

TWEE FASEN

Lucas 18,35-43 kent twee fasen: (1) de verzen 35-40b en (2) de verzen 40c-43¹⁵, die zeer nauw met elkaar verbonden zijn. Beide fasen beginnen met ‘dichtbij komen’. In de eerste fase

¹² W. KIRCHSCHLÄGER, Bartimäus – Paradigma einer Wundererzählung (Mk 10,46-52 par), in F. VAN SEGBROECK (ed.), *The Four Gospels 1992*. Fs. F. Neiryck (BETL, 100), Leuven, 1992, pp. 1105-1123, spec. pp. 1110-1111, spreekt met betrekking tot de Marcusversie ook van drie semantische velden (het spreken, resp. van het zwijgen, de beweging, resp. niet beweging en het zien, resp. het niet zien, maar meent – geheel ten onrechte – dat het semantisch veld van het zien ‘deutlich in den Hintergrund (tritt)’.

¹³ Wij tekenen hierbij aan dat de verba die we hebben weergegeven met ‘voorlopen’ en ‘brengen’ in het Grieks dezelfde stam kennen. Het gaat om *proagontes* (‘voorgeleiders’) en *achthênai* (‘geleid worden’). Voor een mogelijke ironie: leiders die de blinde bestraffen, maar nu door Jezus worden bevolen om hem te brengen zie BRUEHLER, *A Public and Political Christ*, p. 193.

¹⁴ Zie N.A. RIEMERSMA, ‘Spreek met een woord en mijn kind moet genezen.’ Kanttekeningen bij Lucas 7:1-10, in *KeT* 59/3 (2008) 197-213, spec. pp. 209-211.

¹⁵ Diverse uitleggers veronderstellen twee rondes: ROTH, *The Blind, the Lame and the Poor*, pp. 199-200, spreekt van ‘a first half’ en ‘a second half’. Waar de scheiding tussen beide helften ligt, geeft hij echter niet aan. Ook BOCK, *Luke 9:51-24:53*, p. 1504, en BUSSE, *Die Wunder des Propheten Jesus*, p. 332, spreken van twee delen: vv. 35-39 en vv. 40-43; BRUEHLER, *A Public and Political Christ*, p. 174, komt na het inleidende v. 35 tot deze tweedeling: vv. 36-39 en vv. 40-43; D.E. GARLAND, *Luke* (ZECs:NT), Grand Rapids, 2011, p. 740, onderscheidt drie segmenten: vv. 35-39, vv. 40-42 en v. 43.

is dat het dichtbij komen van Jezus van Jericho (v. 35a), in de tweede fase is dat het dichtbij komen van de blinde (v. 40c). Het komt in beide fasen tot een vraag: eerst van de blinde: ‘Wat dat mocht zijn?’ (v. 36b) en in de tweede fase van Jezus die vraagt ‘Wat aan u wilt u dat ik doen zal?’ (v. 41a). En het komt in beide fasen tot een oproep, van de blinde is dat een herhaalde oproep (imperativus aoristus) om zich over hem te ontfermen (vv. 38d.39d), van Jezus is dat een oproep (imperativus aoristus) om zicht te krijgen (v. 42b). Beide fasen eindigen met ‘Jezus’: bewegend/bevelend in vers 40a-b en sprekend in vers 42a. Lucas 18,43b-c is te duiden als de toegift. Vers 43a-b schetst de complete metamorfose die de blinde heeft ondergaan (v. 35b).

DE TEKSTEENHEID

We schenken allereerst aandacht aan het begin, waarin de noodsituatie van de blinde wordt getekend (v. 35), vervolgens aan het middengedeelte (vv. 36-42) en dan aan het slot, waarin aan de noodsituatie een eind komt (v. 43)¹⁶.

Het begin (v. 35)

Lucas 18,35-43 staat bekend als ‘de genezing van de blinde’. Die aanduiding mag een zeker recht hebben, omdat deze genezing van zijn blindheid in het midden van het verhaal staat (vv. 36-42), de lezer dient er evenwel aandacht voor te hebben dat dit niet het enige probleem is van de blinde. Er zijn nog twee problemen, waarmee deze mens kampt:

(1) Zo wordt van hem gezegd dat hij langs de weg zit. Wij zouden zeggen: ‘Hij staat aan de kant. Aan het maatschappelijk verkeer heeft hij geen deel’¹⁷. Het is iets dat mensen ‘met een beperking’ makkelijk kan overkomen, dat ze niet meer mee kunnen doen.

(2) Aan het slot van vers 35b meldt de verteller met een deelwoord dat hij bedelt¹⁸. Dat is niet minder herkenbaar: dat je door je handicap financieel in de problemen komt. Maar ergens om bedelen? De rentmeester uit de gelijkenis schaamt zich ervoor (16,3), zo toch niet deze blinde¹⁹.

Wat hieruit duidelijk wordt? Dat je een handicap mag hebben, maar dat dat vaak ook doorwerkt naar andere dingen: de dreiging om maatschappelijk aan de kant te komen staan als ook de financiële gevolgen die een beperking met zich mee wil brengen²⁰.

¹⁶ R. MEYNET, *Au coeur du texte. Analyse rhétorique de l’aveugle de Jéricho selon saint Luc*, in *NRT* 103 (1981) 696-710, spec. p. 699, die vv. 35-36a en v. 43 voor begin en einde houdt, spreekt van een inclusio.

¹⁷ Zo ook P. TRUMMER, *Daß meine Augen sich öffnen. Kleine biblische Erkenntnislehre am Beispiel der Blindenheilungen Jesu*, Stuttgart, 1999², p. 123: ‘Denn sie (= die Blinden) markieren zusammen mit den Armen und übrig Behinderten wohl die größten Outsider der Gesellschaft.’ Zie ook J.B. GREEN, *The Gospel of Luke* (NICNT), Grand Rapids & Cambridge, 1997, p. 663: ‘...marginal to the daily lives of others, and, if not for the premium placed on almsgiving in Jewish circles, short-lived.’

¹⁸ In studies over armoede (en rijkdom) in Lucas-Handelingen wordt aan deze blinde bedelaar geen aandacht geschonken (zie o.a. K. MINESHIGE, *Besitzverzicht und Almosen bei Lukas. Wesen und Forderung des lukanischen Vermögensethos* (WUNT, II/163), Tübingen, 2003; J.A. METZGER, *Consumption and Wealth in Luke’s Travel Narrative* (BIS, 88), Leiden, 2007; N. NEUMANN, *Armut und Reichtum im Lukasevangelium und in der kynischen Philosophie* (SBS, 220), Stuttgart, 2010; C. LANGNER (Hg.), *Handle danach und du wirst leben. Reichtum und Solidarität in Werk des Lukas*, Stuttgart, 2011).

¹⁹ Deze blinde voldoet aan de drie karakteristieken van een blinde in de antieke oudheid: ‘anonymity, passivity and beggary’ (zie D. OPATRNÝ, *The figure of a blind man in the light of the papyrological evidence*, in *Bib* 91/4 (2010) 583-594).

²⁰ Voor het beeld van de bedelaar als iemand die in de antieke oudheid helemaal onderaan de sociale ladder staat, zie M.T. SPECKMAN, *Beggars and gospel in Luke: preliminary observations on an emerging model in the light of recent development theories*, in *Neot* 31/2 (1997) 309-337; BRUEHLER, *A Public and Political Christ*, pp. 169-174.

Het midden (vv. 36-42)

Dit middengedeelte kent drie fasen: (1) een eerste algemene, de verzen 36-39 met de tweevoudige roep om ontferming; (2) een tweede fase, waarin Jezus laat zien dat hij deze roep verstaat als een roep om nabijheid, de verzen 40a-b met werkwoorden van stilstand en beweging; (3) een derde fase, de verzen 40c-42, waarin de wens van de blinde om zicht te krijgen centraal staat.

18,36-39 De situatie van de blinde mag weinig benijdenswaardig zijn, dat betekent niet dat hij bij de pakken neerzit. De eerste de beste kans die hij krijgt, grijpt hij onmiddellijk. Dat begint, als hij hoort dat er een menigte op doorreis is²¹. De verteller heeft alleen gemeld dat Jezus dicht bij Jericho kwam, de blinde hoort meer dan één iemand, hij hoort een menigte die op doorreis is. De lezer kan daaronder in elk geval de ‘wij’-groep verstaan waarover Jezus in 18,31 gesproken heeft, voor de blinde niet meer dan een *ochlos* (‘menigte’). Hij wacht niet af of ze hem een aalmoes zullen geven (vgl. Hand. 3,1vv.), maar doet navraag wat dat mocht zijn (vgl. 15,26). Bij wie hij navraag doet, meldt de evangelist niet, net zomin als verteld wordt wie het subject zijn van de mensen die op zijn vraag antwoord geven door hem te berichten dat Jezus de Nazoreeër voorbijging. Zij spreken dus niet op dezelfde wijze als de verteller, die zegt dat hij dichtbij Jericho gekomen is (*engizein*), zij spreken van ‘voorbijgaan’ (*pararchetai*). Wel maken ze duidelijk wie de ‘hij’ is waar de verteller eerder over sprak (v. 35a). Het is de eerste keer in Lucas-Handelingen dat Jezus wordt aangeduid als ‘de Nazoreeër’²².

Bepaald niet eenduidig zijn de uitleggers over de aanduiding *ho Nazóraios*²³. Hebben we in *Nazóraios* met een variatie op *Nazarènos* te maken? Oftewel heeft Nazoreeër de betekenis van ‘uit Nazaret afkomstig’ (zie Mat. 2,23)²⁴? Maar waarom zou Lucas dan hier *Nazarènos* van Mar. 10,47 veranderen? Lucas gebruikt de aanduiding *Nazarènos* ten slotte wel op andere plaatsen (4,34; 24,19). Andere mogelijkheden zijn – in navolging van kerkvaders onder wie Justinus Martyr – dat er een verband ligt met נֶצֶר (‘spruit’/‘loot’) uit Jes. 11,1. Of wordt met *Nazóraios* bedoeld op de נְזִיר (Num. 6,1-21) en heeft het woord de betekenis van nazireeër²⁵? Hoe het etymologisch gesproken in elkaar steekt, is moeilijk aan te geven. Daarbij, ik pleit voor een andere route. De aanduiding komt in Lucas-Handelingen vaker voor. Buiten deze keer in Luc. 18,37 nog een aantal malen, zeven om precies te zijn: in Hand. 2,22; 3,6; 4,10; 6,14; 22,8; 24,5; 26,9. Bijzondere aandacht verdient vraag en antwoord van Petrus in Hand. 4,5-12. Als Petrus gevraagd wordt door welke kracht of welke naam hij dit, de opstanding van de verlamde, heeft gedaan, dan zegt Petrus ‘dat door de naam van Jezus Christus, de Nazoreeër, ... dat door die naam deze hier gezond voor u staat’ om te eindigen met: ‘En in niemand anders is de redding, want er is geen andere naam onder de hemel aan de mensen gegeven waardoor wij gered moeten worden.’ Mijns inziens hebben we in 18,35-43 te maken met wat in Hand. 4,5-12 expliciet wordt gezegd. Wanneer de blinde deze naam ‘Jezus de Nazoreeër’ wordt bericht, dan doet die naam bij hem een licht opgaan. Van hem mag hij redding verwachten.

²¹ Z.C. HODGES, *The Blind Men at Jericho*, in *BS* 122 (1965) 319-330, spec. p. 328, verstaat *diaporeuomenou* als ‘passing through’ om vervolgens tot de conclusie te komen dat de genezing van de blinde in Jericho plaatsvindt, waarna hij kan zeggen dat er geen tegenstelling is met Mar. 10,46-52 en Mat. 20,29-34.

²² Andere handschriften, waaronder D lezen hier: *Nazarènos*. Dat is mogelijk een harmonisatie met Marcus 10,47 (zo J.A. FITZMYER, *The Gospel according to Luke X-XXIV* (AB, 28a), New York, 1985, p. 1215); C. BURGER, *Jesus als Davidsson. Eine traditions-geschichtliche Untersuchung* (FRLANT, 98), Göttingen, 1970, p. 108, spreekt van een ‘Würdeprädikat’.

²³ Zie voor de discussie K. BERGER, *Jesus als Nasoraer/Nasiraer*, in *NovT* 38/4 (1996) 322-335.

²⁴ Zo GREEN, *The Gospel of Luke*, p. 663, en WOLTER, *Das Lukasevangelium*, p. 608.

²⁵ FITZMYER, *The Gospel according to Luke X-XXIV*, p. 1215.

Met deze melding van ‘voorbijgaan’ bestaat het gevaar dat Jezus – in de andere betekenis van het woord – aan hem voorbijgaat (vgl. 10,31.32)²⁶, maar het kan ook een voorbijgaan blijken te zijn om te bedienen (12,37; 17,7)²⁷. Hij wacht niet of Jezus hem, aan de kant van de weg zittend, zal zien, maar roept hem, zoals eerder een man uit de menigte Jezus om hulp riep voor zijn zoon (9,38)²⁸. Het is een roep om ontferming: *eleèson me* (‘ontferm u over mij’), een bede, die veelvuldig in de LXX Psalmen is te horen: Psalm 6,3; 9,14; 25,16; 26,11; 27,7; 30,11; 41,5.11; 51,3; 56,2; 86,3.16; 118,132; 123,3, daar steeds tot God gericht. De bede klonk eerder uit de mond van tien melaatsen, ook daar tot Jezus gericht, die zij ‘meester’ noemen, waarmee zij zichzelf als leerlingen presenteren die naar hem zullen luisteren (17,13).

Waar in het bericht Jezus getypeerd werd als ‘Jezus de Nazoreeër’, daar spreekt hij hem aan met ‘Jezus, zoon van David’ (v. 38c), waarmee hij Jezus op zijn koninklijke statuus aanspreekt. Het is voor het eerst in het Lucasevangelie dat Jezus deze titel krijgt toebedeeld²⁹. Het zal bij de lezer de woorden in herinnering roepen die de engel Gabriël bij de aankondiging van zijn geboorte uitsprak: ‘en de Here God zal hem de troon van zijn vader David geven en hij zal als koning over het huis van Jacob heersen tot in eeuwigheid’ (1,32-33). Het is een titel die helemaal past in een verhaaleenheid waarin het koninkrijk van God centraal staat³⁰. Gaat nu in vervulling wat de bode in de aankondiging, helemaal aan het begin, heeft gezegd?

Uit de oproep van de blinde blijkt dat hij dit davidisch koningschap met ontferming verbindt³¹. De roep om ontferming ontvangt nog geen gelijke reactie van de aangesprokene (d.i. ‘en hij ontfermde zich over hem’). Misschien moet je wel zeggen dat anderen hem voor zijn: *hoi proagontes* (‘de voorlopers’)³². Moet een lezer aan de leerlingen denken³³? Al eerder bestraffen zij anderen (18,15)³⁴. In beide gevallen gaat het om het tegenhouden van ‘powerless, marginalized persons from coming to Jesus’³⁵. Zij bestraffen hem met de bedoeling dat hij zou zwijgen. De evangelist laat de lezer niet weten waarom ze willen dat hij zijn mond houdt. Heeft dat te maken met het feit dat de blinde aan Jezus een koninklijke

²⁶ Cf. BRUEHLER, *A Public and Political Christ*, p. 176: ‘.. it may have an overtone in this case that Jesus was about to pass by the man with no intent on stopping ..’

²⁷ *Parerchetai* hoeft dan ook niet per se een ‘obstacle’ te zijn zoals K.P. DE LONG, *Surprised by God. Praise Responses in the Narrative of Luke-Acts* (BZANW, 166), Berlin, 2009, p. 190, beweert. Zie ook Ex. 33,19, waar God zegt dat Hij zijn luister voorbij zal doen gaan en zich zal ontfermen over wie Hij zich ontfermt.

²⁸ B. ŠTRBA, Warum steht in Lk 18,38 ἐβόησεν? in *BN NF 128* (2006) 43-59, meent dat Lucas daarmee zinspeelt op het verhaal van de verovering van Jericho (Joz. 6). De enige keer echter dat het verbum voorkomt, is in LXX Joz. 6,10 waar Jozua tegen het volk zegt dat het niet moet roepen (*mè boate*), tot de dag dat hij zegt dat ze moeten roepen (*anaboèsai*). Het roepen staat hier evenwel in het kader van de val van de muren van de stad Jericho. Štrba komt niet tot een samenhangende interpretatie van Lucas 18,35-43 in dit (Jozua 6) verband.

²⁹ Vgl. Y. MIURA, *David in Luke-Acts* (WUNT, II/232), Tübingen, 2007, p. 225: ‘When Jerusalem is approaching (..), Luke returns to present Jesus’ wandering journey with his followers in Davidic categories.’ F. BOVON, *Das Evangelium nach Lukas. 19,27-24,53* (EKKNT, 3/4), Neukirchen & Einsiedeln, 2009, p. 259, geeft een andere verklaring. Hij meent dat hier op Salomo gedoeld wordt, die in de joodse traditie met wetenschap, medicijnen en magie is verbonden. MIURA, *David in Luke-Acts*, p. 224, acht het verband met Salomo niet waarschijnlijk, omdat in de lucaanse genealogie (3,31) niet Salomo, maar Nathan de zoon van David is.

³⁰ BURGER, *Jesus als Davidsson*, p. 111, meent geheel ten onrechte dat deze titel in 18,35-43 geen speciale rol speelt. Het thema van het koningschap karakteriseert de Jericho-eenheid. Het herstel van het zicht van de blinde is een teken van het messiaans-davidische koningschap. Ook M.L. STRAUSS, *The Davidic Messiah in Luke-Acts. The Promise and Fulfillment in Lukan Christology* (JSNT Sup. Series, 110), Sheffield, 1995, pp. 306-307, betwist de opvatting van Burger.

³¹ GREEN, *The Gospel of Luke*, p. 664, verbindt de twee niet op deze manier: ‘... the notion of extending mercy to an “expendable” like this beggar might seem out of place; read in view of the interpretive horizons of the Lukan narrative, however, and especially within the immediate co-text of this episode, such a request is not at all surprising.’

³² Letterlijk betekent *hoi proagontes* zo iets als ‘de voorgeleiders’ (vgl. Hand. 12,6; 16,30; 17,5; 25,26).

³³ BRUEHLER, *A Public and Political Christ*, pp. 191-192.

³⁴ Vgl de opmerking van Epictetus over een cynicus: ‘A cynic who excites pity is regarded as a beggar ... everybody takes offense at him’ (*Diatr.* 3.22.89).

³⁵ CULPEPPER, *Seeing the Kingdom of God*, p. 438.

status toekent? Bestrafen ze hem als ware hij een onreine geest (4,35.41)? De bestraffing heeft geen effect, want de blinde herneemt zijn woorden, maar doet dat niet door opnieuw te roepen, maar nu door te schreeuwen³⁶. Anders gezegd, hij doet er nog een schepje bovenop. Dat alles om Jezus' aandacht te trekken in de hoop dat hij zich zijn lot zal aantrekken. De inhoud verandert niet, met dien verstande dat hij wel 'zwijgt' als het gaat om de naam 'Jezus'. Wil hij daarmee zeggen dat hij het bevrijding brengende aspect van het koningschap laat vallen³⁷? De blinde blijkt uit hetzelfde hout te zijn gesneden als de vrouw uit de gelijkenis; zoals zij niet ophoudt om haar recht te zoeken (18,3), zo laat de blinde zich niet tegenhouden door de 'voorlopers' die hem bestraffen om hem het zwijgen op te leggen³⁸.

18,40a-c Op het geschreeuw van de blinde komt nu wel een reactie van Jezus, nog niet in die zin dat Jezus op zijn schreeuw om ontferming reageert, maar wel in die zin dat er een einde komt aan de beweging waar eerder sprake van was: 'dichtbij komen' (v. 35a), 'op doorreis zijn' (v. 36a), 'voorbijgaan' (v. 37): 'stil gaan staan' (v. 40a) (waar – in de gelijkenis van de barmhartige Samaritaan – op de weg van Jeruzalem naar Jericho (!) de priester en leviet niet stoppen bij een halfdode man [10,31-32])³⁹. Niet alleen in de beginsituatie van Jezus komt verandering, ook in die van de blinde. Dat laatste is het gevolg van het bevel van Jezus om hem bij hem te brengen⁴⁰. Jezus gaat niet naar de man toe, maar laat hem bij zich brengen. Is dat omdat hij niet van zijn eerder aangekondigde weg (18,31-34) af wil? Het is het enige bevel in het Lucasevangelie dat Jezus geeft. Moet een lezer deze twee gegevens: (1) de enige keer dat iemand Jezus aanspreekt met 'zoon van David', en (2) de enige keer in het Lucasevangelie dat Jezus een bevel geeft, misschien met elkaar verbinden, in die zin dat hier een koning bevel geeft⁴¹? Wie het adres van dit bevel is, vermeldt Lucas niet. We horen evenmin dat het bevel uitgevoerd wordt. In het vervolg wordt alleen gezegd: 'toen hij dichtbij gekomen was'. Als lezer verwacht je een werkwoord met 'hem' als object, in plaats daarvan staat een werkwoord waarvan 'hij' het subject vormt. Moet de lezer daaruit opmaken dat hij zelfstandig naar Jezus is toe gegaan? Of hebben we hier met de situatie te maken dat het gebracht worden ertoe heeft geleid dat hij nu dichtbij gekomen is? De verteller laat dat in het midden. Wat wel is gebeurd, is dat persoonlijk contact tot stand is gekomen. Uit wat Jezus doet in reactie op de blinde, wordt duidelijk dat Jezus de roep/schreeuw om ontferming van de blinde niet verstaan heeft als een roep van een bedelaar om een financiële blijk van ontferming (*eleèmosunè*, 'aalmoes'), maar als een roep om nabijheid. Tevens zagen we dat zich een eerste verandering in de situatie van de blinde aftekent: van zitten langs de weg verkeert hij nu in Jezus' nabijheid.

18,40d-42 In zo'n situatie wil het nog wel eens gebeuren dat de hulpverlener de hulpvraag naar eigen inzicht invult in plaats dat hij de betrokkene vraagt wat hij/zij wil. Dat laatste zien

³⁶ De voorgaande twee keren dat er geschreeuwd werd, waren dat onreine geesten (4,41; 9,39).

³⁷ Cf. H. WELZEN, *Lucas* (Belichting van het Bijbelboek), 's-Hertogenbosch & Leuven, 2011, p. 315.

³⁸ Zo ook ROTH, *The Blind, the Lame and the Poor*, p. 198: 'The blind man's persistent entreaty matches that of the widow in Jesus' parable of the widow and the judge (18.2-5)'; GREEN, *The Gospel of Luke*, p. 664: 'Like the widow faced with a recalcitrant judge (...), the blind beggar refuses to act according to role. ... Rather than comport himself ... he persists in his cries for help.'

³⁹ CULPEPPER, *Seeing the Kingdom of God*, p. 438.

⁴⁰ Het werkwoord 'bevelen' komt veelvuldig in Hand. voor: 4,15 (oversten, oudsten en hun schrift-geleerden, en allen die tot het hogepriesterlijk geslacht horen); 5,34 (Gamaliël); 8,38 (Filippus); 12,19 (Herodes); 16,22 (hoofdlieden); 21,33 (overste); 21,34 (overste); 22,24 (overste); 22,30 (overste); 23,3 (hogepriester); 23,10 (overste); 23,35 (overste); 24,8 (Lysias); 25,6 (Festus); 25,17 (Festus); 25,21 (Festus); 25,23 (Festus); 27,43 (hoofdman). Degenen die bevel geven, staan steeds in een ambt.

⁴¹ Cf. J.D. HAYS, "Sell everything you have and give to the poor": The Old Testament Prophetic Theme of Justice and the Connecting Motif of Luke 18:1-19:10, in *JETS* 55/1 (2012) 43-63, spec. p. 60: '.. Jesus is acting very much as ruler or judge in that he gives orders to bring the man to him, a term used primarily in the NT for actions of high ranking human authorities such as kings, high priests, Roman officials, etc.

we Jezus hier doen: ‘Wat aan u wilt u dat ik doen zal?’ De vraag is niet vreemd, voor wie bedenkt dat de man met meer problemen kampt dan alleen zijn blindheid. Het zou nog steeds om een financiële blijk van ontferming, een aalmoes kunnen gaan⁴². Het antwoord van de blinde mag beslist bijzonder genoemd worden: ‘Heer, dat ik zicht krijg’. Het lijkt mij toe dat het eerdere bevel van Jezus hem er toe brengt om hem nu aan te spreken met ‘Heer’, en niet meer met ‘zoon van David’. Zijn wens mag een opmerkelijke genoemd worden, gedachtig de toenmalige opvatting dat blindheid onmogelijk te genezen is⁴³. Hij noemt hem ‘Heer’, een titel waarmee ‘kracht’ en ‘gezag’ is gegeven, en die ook aan God wordt toegekend. Wat uit zijn verzoek blijkt? Dat hij gelooft dat deze Heer wel in staat is om dat te doen wat onmogelijk wordt geacht: hem weer te laten zien. De lezer heeft vergelijkbare woorden even eerder gehoord: ‘Wat bij mensen onmogelijk is, is mogelijk bij God’ (18,27, vgl. 1,37). In het uitspreken van deze ‘onmogelijke’ wens wordt het geloof van de blinde zichtbaar⁴⁴. Het is die kant die Jezus naar voren zal halen, wanneer hij reageert op de wens van de blinde: ‘Uw geloof heeft u gered.’ De verteller herneemt in vers 42a niet het woord ‘Heer’ van de blinde, maar duidt hem op zijn eigen wijze aan als ‘Jezus’ zoals hij ook aan het slot van de eerste fase deed (v. 40a), waarmee het element van het redden naar voren komt; vers 42 begint (*ho Iêsous*, ‘Jezus [=Redder]’) en eindigt ermee (*sesóken*, ‘heeft gered’). Dit *sesóken* staat niet alleen in verband met wat genoemd wordt zijn genezing⁴⁵, de redding betreft de hele persoon (*se*, ‘u’). Jezus’ uitspraak moet mijns inziens zo gelezen worden: ‘Uw geloof heeft uw leven gered’ (9,23-24). Toch is dat niet het eerste dat Jezus tegen hem zegt. Hij begint met de opmerkelijke oproep: ‘Krijg zicht’.

Het einde (v. 43)

Een lezer zal zich afvragen hoe hij een dergelijke oproep kan doen aan iemand die blind is. Alsof er niet wat anders moet gebeuren om het voor elkaar te krijgen dat de blinde het zicht krijgt?! En toch is dat niet het geval. Dat de aangesprokene nu vervolgens gehoor geeft aan wat Jezus tegen hem zegt, horen we niet. In plaats daarvan horen we dat hij onmiddellijk zicht kreeg. Hoe dat kan, blijft uit het zicht (!) van de lezer. Het zal een lezer doen denken aan de uitspraak van Gabriël dat geen woord dat van God komt onmogelijk is (1,37). Lucas 18,43a had het slot van de scène kunnen zijn, nu de belangrijkste kwestie van de tweede fase is opgelost.

We moeten hier terugkomen op het Nazaret-programma, waarmee Jezus zijn zalving en zending uiteenzette (4,18-19). Een jesajaans programma was dat (Jes. 61,1-2), waarin hij ook sprak over zijn zending: zicht voor de blinden (4,19). Dat programma voert hij uit in Naïn (7,21), het is daar het *laatste* van de rij messiaanse tekenen die Jezus verricht, maar dit schenken van het zicht aan de blinden is wat als *eerste* messiaanse daad aan Johannes bericht moet worden (7,22). Hier dichtbij Jericho voert hij dat messiaans-koninklijke programma dat Jesaja beschreef, opnieuw uit⁴⁶. Nu in een afzonderlijke scène geschetst en niet met één zin binnen een summarium⁴⁷.

⁴² H. VAN DER LOOS, *The Miracles of Jesus* (NovT Sup., 8), Leiden, 1986, p. 424, vermoedt dat de vraag tot doel heeft: ‘to test the belief of the blind man’; GREEN, *The Gospel of Luke*, p. 663: ‘Since he is a beggar, his request for mercy may mean no more than a plea for alms.’

⁴³ W. SCHRAGE, art. τυφλός, τυφλώω, in *TDNT* VIII, pp. 270-294, spec. p. 273; GARLAND, *Luke*, p. 742.

⁴⁴ Voor een hele andere visie op geloof in dit verband, zie Z. MATTAM, *The Cure of the Blind Man of Jericho* (Lk 18:35-43): A Kerygmatic, Patristic and Theological Study, in *BiBh* 24 (1998) 17-26, spec. pp. 19-20; hij definieert het geloof van deze man als: ‘he recognised in Jesus the Christ’.

⁴⁵ Cf. CARROLL, *Luke*, p. 370: ‘The perfect sense of the verb *sesōken* ... acknowledges that the deliverance from which restored sight results ... is already effected.’

⁴⁶ Zie ook BUSSE, *Die Wunder des Propheten Jesu*, p. 332; CULPEPPER, *Seeing the Kingdom of God*, pp. 438.439; BROOKINGS, *Luke’s use of Mark*, p. 81.

⁴⁷ Vgl. R. VON BENDEMANN *Zwischen Doxa und Stauros. Eine exegetische Untersuchung der Texte des sogenannten Reiseberichts im Lukasevangelium* (BZNW, 101), Berlin & New York, 2001, p. 159: ‘.. so setzt erst

Het verhaal bevat echter nog twee zinnen: vers 43b en vers 43c. Lucas meldt namelijk nog dat hij hem volgde. Eerder was dat ten gevolge van zijn blindheid onmogelijk, zoals blijkt uit het feit dat hij langs de weg zat, en niet in staat was om naar Jezus toe te komen. Hij moest dan ook gebracht worden. Maar nu hij kan zien, is alles anders. Hij heeft nu zicht op de weg gekregen, en kan Jezus nu volgen, op zijn weg naar Jeruzalem, waar hij eerder zijn leerlingen attent op maakte (18,31-34). Hij doet het uit zichzelf en zonder van deze weg voorheen gehoord te hebben, dus ongezien, in vol vertrouwen, zal een lezer concluderen, waar eerder de rijke man er door Jezus toe werd geroepen: ‘volg mij’ (18,22). Van deze blinde hoor je geen uitspraken over ‘alles achterlaten’, hij heeft namelijk niets zoals de lezer reeds van het begin wist (v. 35b: *epaitón*). Dit volgen gaat gepaard met het verheerlijken van God. In het Lucasevangelie eindigen tal van scènes, waaronder diverse wonderverhalen met de verheerlijking van God. Een aantal malen krijgen we ook de inhoud van de verheerlijking te horen (5,26; 7,16; 24,47). Dat gebeurt hier niet. Wat goed zou passen, gezien de ontferming en de genadegave van het zicht (7,22) die de Heer hem schonk, is Psalm 103,8 ‘Barmhartig en genadig is de Heer ...’ Wat hij doet, is het gebeuren helemaal aan God toeschrijven. Hij is de enige volgeling van Jezus – in het Lucasevangelie – die op deze wijze zingt! Bij de intocht in Jeruzalem zullen Jezus’ leerlingen die hem al veel langer zijn gevolgd, God met luide stem loven om hem vervolgens Psalm 118 toe te zingen (19,37-40).

Lucas laat diverse malen aan het slot van een wonder een reactie horen van allen die daarbij aanwezig waren (5,27; 7,16; 9,43). Dat doet hij ook hier (v. 43c). Terwijl aan het begin gesproken werd van een onbepaalde menigte (*ochlos*), spreekt de evangelist hier van ‘volk’ (*laos*), dat aan de geloofsgemeente/het Godsvolk doet denken. Ze doen niet hetzelfde als degene die het zicht heeft gekregen: God verheerlijken, zij geven God lof. Het is de enige keer dat deze combinatie: *edóken* (‘gaf’) + *ainon* (‘lof’) in Lucas voorkomt. Een vergelijkbare combinatie kent 17,11: *dounai doxan* (‘eer geven’). Zij doen dat in reactie op wat ze gezien hebben. Een object van *idón* ontbreekt. Een lezer zou daar – op goede gronden (zie v. 42c) – ‘uw redding’ kunnen invullen (2,29; 3,6), waaruit opgemaakt kan worden dat ook deze jesajaanse profetie in vervulling gaat: ‘alle vlees zal de redding van God zien’ (3,6).

VIER TRANSFORMATIES

Aan het eind van deze beschouwing over Lucas 18,35-43 wil ik nog iets preciezer kijken naar de transformaties die rond de blinde plaatsvinden⁴⁸. We komen deze op het spoor wanneer we begin: noodsituatie (v. 35b) en einde: opheffing van noodsituatie (v. 43a-b) met elkaar vergelijken. Bij de bespreking van vers 35b zagen we dat de blinde drievoudig werd getypeerd: 1) *tuflos tis* (‘een blinde’), 2) *ekathèto para tèn hodon* (‘zat langs de weg’) en 3) *epaitón* (‘bedelend’), waarmee in één zin drie problemen worden genoemd: 1) zijn blindheid, 2) zijn afzijdigheid van het maatschappelijk verkeer en 3) zijn armoede.

Het lijkt erop dat hij met zijn roep om ontferming in de eerste fase van het verhaal zijn totale situatie aan Jezus voorlegt. Jezus heeft de vraag om ontferming allereerst verstaan als een roep om nabijheid, zoals blijkt uit het feit dat hij het bevel geeft om hem bij hem te brengen, waarna we horen dat hij dichtbij gekomen was. Daarmee heeft zich – in het midden van de scène – een eerste verandering afgetekend, en wel met betrekking tot het middelste probleem. In de tweede fase vraagt Jezus met ‘Wat aan u wilt u dat ik doen zal?’ aan de blinde

Lk 18,35-43 das τυφλοῖς ἀνάβλεψιν der programmatischen Antrittsrede in Nazaret (...) bzw. das τυφλοὶ ἀναβλέπουσιν von Lk 7,22 (...) in eine Episode um.’

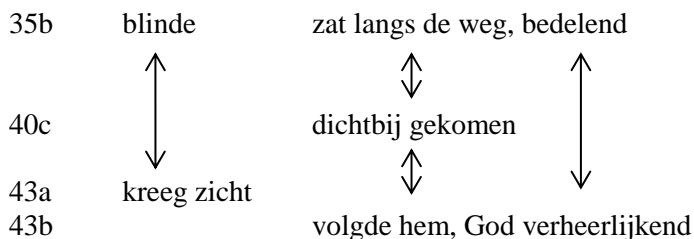
⁴⁸ Cf. HAMM, Sight to the Blind, p. 462, spreekt van ‘reversal of roles’.

om concretisering van zijn hulpvraag (*eleèson me*)⁴⁹, waarop de blinde vraagt om iets onmogelijks: ‘dat ik zicht krijg’. Jezus’ opmerkelijke oproep tot de blinde: ‘Krijg zicht’ gebeurt onmiddellijk: hij krijgt zicht. Hoe dat kan, onttrekt zich aan elke waarneming. Daarmee is de verandering ingetreden in het eerste probleem.

De lezer verneemt geen activiteit van Jezus’ kant ten aanzien van zijn bedelaarschap. In het vervolg lezen we daar niets meer over. Kijkend naar de zinstructuur van de begin- en slotzin: *ekathèto para tèn hodon epaitón* (‘langs de weg zat, bedelend’) (werkwoordsvorm [geen beweging] + deelwoord) en *èkolouthei autoi doxazón ton theon* (‘volgde hem, God verheerlijkend’) (werkwoordsvorm [beweging] + deelwoord), zal de lezer het idee krijgen dat de verheerlijking van God de plaats heeft ingenomen van het beschamende bedelen, zodat de conclusie getrokken kan worden dat ook daarin een verandering heeft plaatsgevonden. In de andere twee gevallen ging er activiteit van Jezus uit tot verandering van zijn situatie. Dat is niet het geval bij de verheerlijking van God. Dat doet de man uit zichzelf. Daarbij blijft het niet, zoals blijkt uit het feit dat we direct na de zin dat hij zicht kreeg, lezen dat hij hem volgde. In tegenstelling tot bij de rijke magistraat (18,22) gaat hier geen oproep van Jezus aan vooraf. Ook hiervan geldt dat hij het uit zichzelf doet. Het werkwoord kent een duratief imperfectum: ‘bleef volgen’ (5,28; 22,54; 23,27)⁵⁰. Zo is het zitten langs de weg (v. 35b) via nabijheid (v. 40c) uiteindelijk veranderd in het volgen van Jezus (v. 43b). Het is duidelijk, de man wil in Jezus’ bevrijdende nabijheid blijven (vgl. 8,38).

Wat we gezien hebben? Dat twee veranderingen plaatsvinden op instigatie van Jezus, en dat twee veranderingen nadien uit hemzelf komen.

Schema

Wat het schema laat zien: (1) de bemiddelende rol van *engisantos de autou* (‘terwijl hij dichtkwam kwam’) (v. 40c) tussen de begin- en de eindsituatie, en (2) Lucas zet de beginsituatie in één zin neer (v. 35a), maar voor de eindsituatie ruimt hij twee zinnen in (v. 43b en v. 43c). Dat laat zien hoezeer bepalend het zicht krijgen is voor de veranderingen van de twee andere situaties. Door het zien kan hij zelfstandig zijn weg vervolgen. Hij doet dat door Jezus te volgen. En hij kan daardoor een keer brengen in zijn beschamende bedelaarschap; zijn eerste gerichtheid op een aalmoes verandert in gerichtheid op (de zich over hem ontfermende) God.

INZICHT EN ZICHT

Rest ons antwoord te geven op de vraag naar het springende punt van deze blindheid en de opheffing daarvan.

(1) Dan moet ik beginnen met iets te schetsen van de wijze waarop Lucas het thema ‘zien’ in zijn evangelie aan de orde stelt. In dit verband worden vaak de volgende twee teksten naar

⁴⁹ Cf. MEYNET, *Au coeur du texte*, p. 700: “‘que je voie-à-nouveau’ (41) précise ce qui était vague et global dans la double demande antérieure, ‘aie pitié’ (38 en 39)’; SPECKMAN, *Beggars and gospel in Luke*, p. 333; DE LONG, *Surprised by God*, p. 190, perkt *eleèson me* direct teveel in op ‘overcome this obstacle’ (= blindheid).

⁵⁰ Anders dan in 5,11 (*èkolouthèsan*); 9,11 (*èkolouthèsan*); 18,28 (*èkolouthèsamen*), 22,39 (*èkolouthèsan*).

voren gebracht. De uitspraak van Simeon met het kind Jezus in zijn armen, in de tempel in Jeruzalem: ‘Nu laat Gij, Here, uw dienstknecht gaan in vrede, want mijn ogen hebben uw redding gezien’ (2,29-30). Dit zien van Gods redding speelt ook een belangrijke rol aan het begin van het optreden van Johannes de Doper in het Jesaja-citaat: ‘Alle vlees zal de redding van God zien’ (3,6). Wanneer later in het evangelie sprake is van blinden (4,18; 7,22; 14,13.21) of van een blinde (18,35), dan begrijpt de lezer dat zij (mrv.)/hij (enk.) ten gevolge van zijn blindheid niet in staat zijn/is om de redding van God te zien.

(2) Dat de blinde (*tuflos*) zicht krijgt, vindt zijn aanvang in zijn inzicht wie Jezus is. Van anderen krijgt hij eerst te horen dat hij Jezus de Nazoreeër is, een aanduiding die hier voor het eerst klinkt. Als hij Jezus zelf aanspreekt, dan herneemt hij deze zegswijze niet, maar noemt hij hem ‘Jezus, zoon van David’, waarmee hij teruggrijpt op woorden die door de engel Gabriël waren gesproken, hier in het kader van het spreken over het koningschap zeer wel op zijn plaats, al denkt niet iedereen daar hetzelfde over. Hij koppelt zo koningschap aan ontferming, niet onlogisch voor de bidder/zanger van Psalm 72 (zie v. 13). De tweede keer klinkt er geen geroep, maar is het geschreeuw geworden. De woorden ‘zoon van David’ laat hij niet vallen, maar *Ièsou* (‘Redder’) klinkt in vers 39c niet meer. De reddende kant van dat koningschap laat hij vallen. De verteller houdt daar overigens wel aan vast (v. 40a). Het moet Jezus’ bevel zijn dat hij bij de derde maal dat hij met Jezus in gesprek is, van titel verandert, en hem nu met ‘Heer’ aanspreekt, een titel die immers ‘gezag’ en ‘kracht’ veronderstelt. Zijn gezag heeft hij zonet ervaren. En dat de Heer ook kracht heeft, dat gelooft hij, zoals blijkt uit zijn antwoord op Jezus’ vraag: ‘Heer, dat ik zicht krijg’. Kortom, zijn uiteindelijke inzicht dat Jezus Heer is, brengt hem tot het inzicht en geloof dat deze Heer ervoor kan zorgen dat hij zicht krijgt.

(3) Drie problemen werden er aan het begin geschetst: 1) zijn blindheid, 2) zijn afzijdigheid van het maatschappelijk verkeer en 3) zijn armoede. Dat de blindheid daarvan als de meest essentiële wordt beschouwd, wordt in/uit de tweede fase duidelijk. Het is ook aan het slot te zien. Het krijgen van zicht krijgt een aparte zin (v. 35a), en staat los van het vervolg (v. 43b): het volgen en de verheerlijking van God, de oplossing van de twee andere problemen. Wat er gebeurt is dit: de blinde krijgt zicht om zijn andere problemen op te lossen. Of anders gezegd, de blinde krijgt zicht op de oplossing van zijn andere problemen.

(4) Van alle problemen mag de blindheid dan voorop staan, in het centrum staat: ‘hij zat langs de weg’. De weg is het centrale aspect van het reisverhaal (9,51-19,28). Aan het eind van de vorige sequentie heeft Jezus de weg aangegeven die hij zal gaan (18,31-34). Zijn nadering van Jericho staat in dat kader, maakt onderdeel uit van de reis naar Jeruzalem. Als direct aansluitend gesproken wordt van een blinde ‘die langs de weg zit’, dan begrijpt de lezer dat hij langs de weg zit die Jezus gaat, en daarvan dus afzijdig is. Van die weg laat Jezus zich niet afbrengen, zo wordt duidelijk uit het feit dat hij beveelt dat hij bij hem gebracht wordt. Daarmee is hij – nu in Jezus’ nabijheid verkerend – op zijn weg geplaatst. En de vraag is hoe nu verder? ‘Wat aan u wilt u dat ik doen zal?’ Als de blinde zicht krijgt, dan krijgt hij zicht hoe hij nu verder moet, dan krijgt hij zicht op de weg die hij zal gaan, en volgt hij Jezus, God verheerlijkend⁵¹.

NICO RIEMERSMA – DEN HAAG

PhD Tilburg University - Predikant
Adres: Thorbeckelaan 250, 2564 BW Den Haag (NL)
E-mail: n.riemersma@planet.nl

⁵¹ Cf. MEYNET, *Au coeur du texte*, p. 704: ‘La cécité paralyse les pieds, ... un aveugle ne peut guère se diriger seul, sans guide. Il faut voir pour marcher.’

Abstract: Sight on the Road. Luke 18,35-43

Dealing with the story of the healing of the blind (Luke 18,35-53), one can easily arrive in a quandary 'real' in the sense of physical blindness or spiritual blindness. D. Hamm does not see a contrast, he understands the physical sight as a metaphor for spiritual insight. Likewise, according to Hamm, we have to understand the blindness of the tuflos ('blind') in Luke 18,35-43. The focus, so Hamm, is on 'Jesus as enabler of vision', but into which insight the blind comes, becomes not clear. It can not be the situation that the eyes of him are opened for who Jesus is, because he shows that, while he is blind. We have to try to find a solution in an other direction. In this paper first we have attention for the different problems of the blind man: he is sitting along the road, he is blind and he is begging. The two other problems are the consequences of his blindness. So the blindness is the most important thing. His problem is that he can not see ... the road. And that's what Jesus gives him: sight on the road. So the man who was first sitting along the road, can now follow Jesus. First he was begging, now he is gloryfying God.